

Examen VWO

2022

tijdvak 2
tijdsduur: 3 uur

Griekse taal en cultuur

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 24 vragen en een vertaalopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 76 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (tekstelementen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één tekstelement wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één tekstelement, dan wordt alleen het eerste tekstelement in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 en Tekst 2

Tekst 1 regel 290 **Athene** en Tekst 2 regel 804 **Apollo**

- 2p 1 Steunen deze beide goden dezelfde partij in de oorlog tussen Grieken en Trojanen? Verklaar je antwoord door in te gaan op Athene's rol in tekst 1 en Apollo's rol in tekst 2.

Tekst 1 regel 294 **Pandaros viel van de wagen**

In de regels 806-815 van tekst 2 (ὄπιθεν t/m δηϊοτήτι) wordt verteld dat er met andere strijders hetzelfde gebeurd is.

- 1p 2 Citeer uit de regels 806-815 van tekst 2 (ὄπιθεν t/m δηϊοτήτι) het Griekse tekstelement waarmee deze strijders aangeduid worden.

Tekst 2

Regel 805 ἄτη φρένας εἶλε

- 1p 3 Citeer uit het vervolg (t/m regel 809 καρπαλίμοισι) het Griekse woord dat inhoudelijk vergelijkbaar is met ἄτη φρένας εἶλε.

Regel 808-811 ὄς t/m πολέμοιο

- 1p 4 Verdedig de stelling dat deze beschrijving positief bijdraagt aan Patroclus' κλέος. Baseer je antwoord op de achtergronden bij de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.

Regel 812 πρῶτος

Door het gebruik van het woord πρῶτος wordt de toehoorder erop voorbereid dat er een vervolg komt op dit deel van het verhaal.

- 1p 5 Citeer het Griekse woord waarmee dit vervolg begint.

Regel 806-815 ὄπιθεν t/m δηϊοτήτι

Een commentator merkt op dat Euphorbus beschouwd kan worden als sterk, maar ook als zwak.

- 2p 6 Beschrijf in eigen woorden twee acties van Euphorbus uit de regels 806-815 (ὄπιθεν t/m δηϊοτήτι) waardoor Euphorbus als zwak beschouwd kan worden.

Regel 819 ἀναχαζόμενον en βεβλημένον

- 2p 7 Beschrijf de verschillende aspectswaarde van deze twee werkwoordsvormen. Ga in je antwoord in op de betekenis van beide werkwoordsvormen.

Regel 819 χαλκῶ

- 2p 8 a Noteer de naam van het stilistisch middel dat hier gebruikt is.
b Citeer uit de regels 810-813 (καὶ t/m ὀμίλῳ) het Griekse woord waarmee hetzelfde wordt bedoeld als met χαλκῶ (regel 819).

Afbeelding 1 en Tekst 2

Tussen deze afbeelding in middeleeuwse stijl en de beschrijving in tekst 2 zijn enkele verschillen aan te wijzen met betrekking tot het gevecht tussen Hector en Patroclus.

- 2p 9 Beschrijf twee van deze verschillen. Ga in je antwoord bij elk verschil in op zowel afbeelding 1 als de beschrijving in tekst 2.

Tekst 3 en Tekst 1

Tekst 3 regel 856 ψυχῇ t/m βεβήκει

- 1p 10 Noteer uit tekst 1 het nummer van de regel waarin een opmerking staat die inhoudelijk vergelijkbaar is met ψυχῇ t/m βεβήκει (tekst 3 regel 856).

Tekst 3

Regel 860 Θέτιδος πάϊς ἠϋκόμοιο

Deze toevoeging kan op verschillende manieren geïnterpreteerd worden: spottend of complimenteaus.

- 1p 11 Kies een van deze interpretaties en licht je antwoord toe. Betrek in je antwoord de betekenis van Θέτιδος πάϊς ἠϋκόμοιο.

Regel 861 φθίῃ

Dit woord duidt op een volgorde van twee gebeurtenissen.

- 1p 12 Beschrijf in eigen woorden deze twee gebeurtenissen.

Regel 851-861 Ἄλλο t/m ὀλέσσαι

In een navertelling van dit verhaal doet Imme Dros als volgt verslag van de laatste woorden van Patroclus en Hectors reactie daarop:

‘Achilleus ... zal ... je ... doden,’ bracht hij nog uit.

‘Reken daar maar niet op. Ik zal h m eerder doden,’ snoefde Hektor. Patroklos gaf geen antwoord meer, zijn schim daalde af naar de graflelieweiden ...

- 2p 13 a Leg uit dat Hectors reactie in de versie van Homerus minder stellig is dan in deze navertelling. Ga in je antwoord in op beide versies.
b Citeer uit de regels 851-861 (Ἄλλο t/m ὀλέσσαι) het Griekse tekstelement dat correspondeert met ‘naar de graflelieweiden’.

Regel 864 Αὐτίκα δὲ ξὺν δουρὶ μετ’ Αὐτομέδοντα βεβήκει

- 2p 14 a Schrijf regel 864 over en scandeer deze regel.

Het woord ξὺν wordt in de *Ilias* meestal met een sigma gespeld: σὺν.

- b Leg op basis van het metrum uit, dat het woord σὺν in deze regel niet op de plek van ξὺν kan staan.

Regel 865 Αἰακίδαο

- 1p 15 Beschrijf de aanleiding voor de afwezigheid van deze persoon. Baseer je antwoord op de inhoud van de *Ilias*. Gebruik in je antwoord bij voorkeur niet meer dan 25 woorden.

Tekst 4

Regel 188 Ἑκτορα t/m Ἀχιλλεύς

- 1p 16 Verdedig de stelling dat de inhoud van deze regel wordt ondersteund door de woordplaatsing.

Regel 192 ἀλλά t/m εὔρη

Alle aandacht is in deze regel gericht op de achtervolger.

- 1p 17 Leg uit dat ook in regel 191 (τὸν t/m θάμνω) de achtervolger extra aandacht krijgt.

Regel 189-193 Ὠς t/m Πηλείωνα

- 3p 18 a Beschrijf in eigen woorden het tertium comparationis van deze vergelijking.
b Citeer uit deze regels het Griekse tekstelement dat in het beeld correspondeert met Ἐκτωρ (regel 193).

In deze regels is een epitheton ornans gebruikt.

- c Is dit epitheton ornans qua betekenis in deze context relevant? Citeer in je antwoord het epitheton ornans en ga in op de context.

Regel 197-198 τοσσάκι t/m αἰεῖ

De ruimtelijke voorstelling van de situatie die beschreven wordt in deze regels kan in een schema weergegeven worden.

- 1p 19 Welk schema geeft de situatie in de regels 197-198 (τοσσάκι t/m αἰεῖ) weer?
A Achilles - stad - vlakte - Hector
B Hector - stad - vlakte - Achilles
C stad - Achilles - Hector - vlakte
D stad - Hector - Achilles - vlakte

Regel 199-200 Ὠς t/m διώκειν

Deze regels worden door Imme Dros als volgt vertaald:

199 En zoals in een droom de een de ander niet inhaalt

200 en de ander er ook niet in slaagt aan de een te ontkomen

- 3p 20 a Citeer uit regel 199 (Ὠς t/m φεύγοντα διώκειν) het Griekse woord dat in de vertaling van regel 199 is weergegeven met 'de ander'.

Een Grieks tekstelement uit regel 200 (οὐτ' t/m ὁ διώκειν) is in de vertaling niet weergegeven.

- b Citeer dit Griekse tekstelement en leg uit dat er een inhoudelijke reden voor is om dit tekstelement in de vertaling niet weer te geven. Ga in je antwoord in op de context.

Regel 205 Λαοῖσιν

- 1p 21 Noteer in eigen woorden welke groep met dit woord bedoeld wordt.

Regel 216-223 Νῦν t/m μαχέσασθαι

Deze bemoedigende toespraak van Athene bestaat uit drie zinnen. Uit elk van deze zinnen is een argument op te maken waarmee Athene Achilles moed inspreekt.

- 3p 22 Noteer in eigen woorden deze drie argumenten.

Regel 222-223 τόνδε t/m μαχέσασθαι

- 1p 23 Hoe brengt Athene dit concreet ten uitvoer? Baseer je antwoord op het vervolg van tekst 4 (niet in dit examen afgedrukt).

Let op: de laatste vraag en opdracht van dit examen staan op de volgende pagina.

Afbeelding 2 en Tekst 4

- Op afbeelding 2 zijn twee scènes afgebeeld die met elkaar in verband staan.
- 2p 24 a Beschrijf scène 1 en scène 2 en ook het inhoudelijke verband tussen beide scènes. Baseer je antwoord op de regels 209-213 van tekst 4 (καὶ τ/μ Ἀπόλλων). Laat de drie groot afgebeelde personen die op de bovenste rij zijn afgebeeld, buiten beschouwing. Gebruik in je antwoord bij voorkeur niet meer dan 30 woorden.
- b Citeer uit de regels 209-211 (καὶ τ/μ ἵπποδάμοιο) het Griekse woord voor de twee kleine figuurtjes in scène 1.

Tekst 5

- Bestudeer de inleiding en de aantekeningen bij tekst 5.
- 38p Vertaal de regels 408 t/m 423 in het Nederlands.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.